

Bertha János
Jáki Sándor Teodóz
 énekel és tanít

címmel jelent meg Wennesz László gondozásában, a Harmónia Stúdió kiadásában Jáki Teodóz OSB kompakt lemeze.

Teodóz atya a győri Czuczor Gergely Bencés Gimnázium tanára. „... *papi ember a javából/ családjából épp harmadik/ aki Szent Benedek fia*”- írta Nagy Gáspár a neki írt köszöntő versében.

2003-ban kiadott „Csángókról igaz tudósítás” című könyvének második kiadása után most újabb meglepetéssel szolgált. Olyan lemezt jelentetett meg, amely mind a vallási néprajz, a népéneklés művészete és egyben zenetörténeti szempontból is figyelemreméltó.

Jól tükrözi a szerző évtizedek kutatómunkája során felhalmozott ismereteit, dallamvilágát.

A 10 éves kisdíák pannonhalmi karácsonyának hangulatát idéző gregoriánon át az erdélyi, moldvai, felvidéki, dunántúli gyűjtőutak népénekeinek csodaszép szövegeit hordozó, égbe emelő dallamain, a húsvéti kunszigeti Jézuskeresés,- és az 1998-ban gyűjtött Aranymiatyánkig mind ezt példázza.

Az Aranymiatyánk az egyik jeles bizonyítéka magyar népünk értékelő buzgótságának.

Bálint Sándor szavaival, aki énekelt formájáról nem tett említést: „... asszonyépünk máig egyik legkedvesebb elmélkedő imádsága,... voltaképpen Jézusnak édesanyjától való első, virágvasárnapi búcsúzkodása, amely a kánoni evangéliumokban nem fordul elő...”

Teodóz atya az Aranymiatyánk kapcsán könyvében idézi Arany János gondolatát, miszerint: „... *egypár balladás költemény oly benső teljességet mutat az elbeszélés illető fajaiban, amellyel a műköltészet csak versenyezhet, de sehol még túl nem haladta*”.

Nagyobb részben a moldvai csángóktól és Erdélyben gyűjtött énekek találhatók a lemezen. Nemhiába írta Dobszay László, hogy „... Erdélyre úgy tekintettünk, mint jobbik magunkra, mint kincseink őrzőjére, mint többé-kevésbé *tiszta forrásra*.”

Hallhatjuk továbbá a legősibb Mária énekünk moldvai változatát, a *Boldogasszony Anyánkat*.

Ez a fohász kedves énekünk a katolikus templomokban, de szokás felekezeti hovatartozás nélkül első nemzeti énekünként, himnuszunkként is nevezni. Bánhegyi Jób OSB így vall róla *A magyar irodalom története* 1929-ben kiadott kétkötetes könyvében: „Egy sokat szenvedett nép zokogó keservét, fájó bűnbánatát, aggódó reményét és hódoló alázatát olvasztja össze a legszebb magyar Mária ének...”

A lemez teljes anyagának felsorolása nélkül, felcsendül még a144. zsoltár kezdő sorainak énekelt változata, az *Asztali áldás és hálaadás* és „a világ legszebb *Ave Máriája*,”- amelyet a bencés templom hívei, diákjai is oly szépen tudnak énekelni, ahogy azt az előénekes bácsi „szentembertől”, énektanárunktól, megtanulták!

Szerény kritikai megjegyzésként írom csak le, hogy szíves-örömet hallgattuk volna meg valamelyik éneket a *legősibb magyar közösségi népéneklés módján*, ahogy a győri bencés templomban ezt ma is teszik. (Az előénekes által diktált dallamot a hívek megisméltik. „Fides ex auditu.” Szent Pál Róm. 10.17.)

A felvételek között hat rövid, ám válogatott tömörségű, idézetet találunk,; a Szentatya II. János Pál, Ratzinger bíboros és Barsi Balázs egykori bencés diák, sümegi ferences házfőnöktől, a „civil” tudósok közül Erdélyi Zsuzsanna, Bálint Sándor, valamint Kodály Zoltántól, amely megállapítások mind igazolják Teodóz atya munkájának fontosságát, időszerűségét és értelmét!

„Aki énekel, kétszeresen imádkozik”- tartja a mondás. Az énekelt imádságok (ha *a szív bőségéből szól a száj*) valóban összeköti a földet és az eget, az embert és a Természetfölöttit. Főképp akkor igaz ez, ha szépet és szépen énekelnek. A lemez felvételeiről ezt is megtanulhatjuk, legyünk akár iskolai énektanárok, zenetanárok és növendékek, hívek, leendő, vagy működő kántorok...

Jáki Sándor Teodóz tudós szerzetes-tanárként a világ legelhagyatottabb kisebbségéért fáradhatatlanul és fiatalokat megcsúfoló lendülettel dolgozott. Domokos Pál Péter szellemi hagyatékának nemcsak méltó örököse, hanem a csángómagyarok apostola.

A népénekek gyűjtésében állhatatos Kodály-tanítvány, karvezető, szívének talán legkedvesebb válogatását szólaltatja meg. A kísérőfüzetben közölt kottaképek, rövid magyarázó jegyzetek, hivatkozások segítik azokat, akik még jobban szeretnék elmélyedni a vallási néprajzban, akik nemcsak gyönyörködni akarnak a nép művészetében, de vállalkoznak megtanulásukra, továbbadásukra, hogy általuk lelki kincsekkel is gazdagodjunk!

A szent zenét hallgatva, melynek célja az Isten dicsőítése, Sík Sándor sorai jutottak eszembe, amely a teljes lemez mottója is lehetne, ezt sugározza minden szava-hangja:

*„Hiszek, és hitem súlyos és kemény,
Nem tünde tan, nem pille vélemény.
Nincs benne így-úgy, bárcsak és talán:
Igen és nem, kereken, magyarán.”*